

*Ковальчук А.В., аспірант,
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

ПРОЦЕСИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Нинішні процеси глобалізації впливають на всі сфери життєдіяльності людини. Для вищої освіти характерними є процеси інтернаціоналізації, глобалізації, комерціалізації та масовізації. В еру цифрового розвитку відбуваються й зміни а ринку праці, що в свою чергу спричиняє кваліфікаційний розрив. Розвиток технологій спонукає до впровадження новітніх освітніх моделей, методик, технологій навчання. Саме новітні технології забезпечують розвиток людства, покращують якість життя. Саме їх використання кардинально змінює характер буття людини. Впровадження в освітній процес цифрових технологій осучаснює підходи до освіти [1].

В умовах цифрового суспільства, коли його основою розвитку стає цифрова економіка та освіта, стає явною необхідність переходу до цифрової освіти, що передбачає її трансформацію на всіх щаблях. Для того, щоб вітчизняна система освіти і науки відповідала світовим тенденціям цифрового розвитку вона має зазнати докорінних цифрових змін.

Питаннями цифрової трансформації в освіті досліджували В. Биков, О. Буйницька, В. Вембер, М. Гладун, О. Глазунова, О. Дуценко, С. Карплюк, В. Ковальчук, А. Кочарян, О. Кузьмінська, О. Лаврентьєва, С. Литвинова, Н. Морзе, Л. Петренко, В. Сорока, С. Семеріков, В. Сухонос, Я. Шевцов та ін.

В даній публікації спробуємо проаналізувати підходи до цифрової трансформації у вищій освіті.

Цифрова трансформація у сфері освіти і науки - це комплексна робота над побудовою екосистеми цифрових рішень у сфері освіти та науки, включно зі створенням безпечного електронного освітнього середовища, забезпеченням необхідної цифрової інфраструктури закладів та установ освіти і науки, підвищення рівня цифрової компетентності, цифровою трансформацією процесів та послуг, а також автоматизацією збору і аналізу даних [2].

С. Г. Литвинова визначає цифрову трансформацію освітнього процесу як «насичення фізичного простору освітньої установи електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та впровадження педагогічних технологій на засадах використання інформаційно-комунікаційних, хмарно орієнтованих технологій та технологій доповненої й віртуальної реальностей» [3].

В. Биков виокремлює пріоритетні заходи для цифрової трансформації суспільства і розвитку комп'ютерно технологічної платформи освіти і науки України, зокрема: розроблення й впровадження на державному рівні процедур забезпечення необхідних рівнів досконалості електронних освітніх ресурсів; розроблення стандартів цифрових компетентностей суб'єктів освітнього процесу; розроблення та впровадження програми підвищення обізнаності громадян з питань інформаційної безпеки, кібербезпеки; створення технологічної інфраструктури закладів освіти, зокрема на основі хмарних технологій; посилення змістової лінії програмування у навчанні інформатики учнів старшої школи; розроблення механізмів мотивації наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників до педагогічно виваженого і доцільного використання сучасних ІКТ в освітньому процесі та створення електронних освітніх ресурсів та ін. [4].

О. Дущенко у своїх працях проаналізував поняття «цифрова трансформація освіти», описав сучасний стан цифрової трансформації освіти та систематизовано досвід учених щодо використання цифрових технологій в освітньому процесі [5].

Дослідники О. Буйницька, Л. Варченко-Троценко, Б. Грицеляк, як приклад цифрової трансформації пропонують модель «цифрового університету» або «цифрового кампусу», в якому використовують: віртуальну і доповнену реальність при презентації закладу; штучний інтелект для відповідей на онлайн-запити; електронне навчання (з використанням адаптивних технологій) та електронний документообіг; інтелектуальні системи прийняття рішень; штучний інтелект для управління ресурсами закладу тощо [6].

Світові тенденціям цифрового розвитку актуалізують потребу докорінних цифрових змін в системі освіти і науки. Процеси цифровізації допомагають кожній людині реалізувати свій потенціал. Зусилля держави спрямовані на подолання проблем цифровізації у сфері освіти та науки. Так, Концепція цифрової трансформації освіти і науки спрямована на подолання низки проблем пов'язаних з:

- низьким рівнем цифрових компетентностей учасників освітнього процесу;
- застарілим змістом освіти з навчальних предметів інформатичної галузі;
- недостатньою кількістю комп'ютерного обладнання та відсутністю широкосмугового доступу до Інтернету в закладах та установах системи освіти і науки;
- відсутністю якісного цифрового освітнього контенту для здобуття освіти;
- відсутністю актуальної, вірогідної інформації про здобувачів освіти, педагогічних та науково-педагогічних працівників, а також науковців для прийняття управлінських рішень та моніторингу ефективності політик;

- забюрократизованістю процесів внутрішнього документообігу закладів та установ освіти і науки;
- незручністю отримання послуг та сервісів у системі освіти;
- недоступністю наукових ресурсів та інфраструктур тощо [7].

Ключовими пріоритетами цифрової трансформації вищої освіти є розвиток високопродуктивної цифрової екосистеми освіти та підвищення цифрових навичок та компетенцій, оновлення цифрової інфраструктури, впровадження високоякісного навчального контенту, створення освітніх платформ, підвищення рівня цифрової компетентності педагогічних працівників, розвиток цифрової грамотності тощо. Для цифрової трансформації вищої освіти доцільно співпрацювати з державним та приватним сектором, налагоджувати партнерські зв'язки із закордонними ЗВО та організаціями. За останні роки українською науковою та освітянською спільнотою впроваджено чимало позитивних практик, які в умовах надзвичайних ситуацій та військових дій не зупинили розвиток й прав людей на якісну освіту.

Перспективами подальших досліджень буде вивчення кращих практик цифрової трансформації закладів вищої освіти в Україні та їх впливу на якість освіти.

Список використаних джерел:

1. Малихін О. В., Ковальчук В. І., Арістова Н. О., Попов Р. А, Гриценко І. С. (2017). Стратегії інтенсифікації вищої гуманітарної освіти в Україні та країнах ЄС : монографія. К. : НУБіП України. 388 с.
2. Цифрова трансформація освіти і науки. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/cifrova-transformaciya-osviti-ta-nauki>
3. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в освіті: зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції в рамках Міжнародного освітнього форуму «Цифрова трансформація освіти». Рівне: РОШПО, 2020. 78с.
4. Биков В. Ю. (2019). Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/44333/1/Microsoft%20Word%20-%20%20d0%91%d0%b8%d0%ba%d0%be%d0%b2%20%d0%92_2019_2.pdf
5. Дущенко О. (2021). Сучасний стан цифрової трансформації освіти. Фізико-математична освіта, 28(2), 40–45. <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2021-028-2-007>

6. БуйницькаО.П., Варченко-ТроценкоЛ.О., ГрицелякБ.І. (2020). Цифровізація закладу вищої освіти. Освітологічний дискурс: електронне наукове фахове видання. No1 (28). С.64-79.

7. Концепція цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/konceptsiya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproshuyedo-gromadskogo-obgovorennya>